

לענין ולאורו של
מורנו הרב אלישע
וישליצקי זצ"ל

ארבעה נביאים: הגלוי והסמוי

הרב אריה אברמסון

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף יד עמוד ב

ת"ר, סדרן של נביאים: יהושע ושופטים, שמואל ומלכים, ירמיה ויחזקאל, ישעיה ושנים עשר. מכדי הושע קדים, דכתיב: (הושע א') תחלת דבר ה' בהושע, וכי עם הושע דבר תחלה? והלא ממשה ועד הושע כמה נביאים היו! וא"ר יוחנן: שהיה תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק, ואלו הן: הושע וישעיה, עמוס ומיכה.

2. **רש"י ישעיהו פרק ו פסוק ח** את מי אשלח - להוכיח את ישראל שלחתי את עמוס והיו קורין אותו פסילוס לפי שהיה כבד לשון והוא נתנב' שנתים לפני הרעש והיו ישראל אומרים הניח הקדוש ברוך הוא את העולם והשרה שכיתו על הדין קטיע לישנא כו' כדאיתא בפסיקתא:

רש"י ישעיהו פרק ז פסוק ח

וראש דמשק רצין - בדמשק יהיה ראש ולא בירושלים וגם פקח ועשרת השבטים בעוד ששים וחמש שנה מיום שנגזר בימי עמוס וישראל גלה יגלה מעל אדמתו: יחת אפרים - תרוצץ אפרי' מעם שיגלם סנחריב עם מלכם הושע בן אלה צא וחשוב מנבוא' עמוס עד שגלו עשרת השבטים ותמצאם ס"ה שנים נבואת עמוס היתה שתי שנים לפני שנתנגע עוזיה שנאמר (בעמוס א) שנתים לפני הרעש ... וכך מפורש בסדר עולם שמנה הכתוב לנבואתו של עמוס:

3. **תלמוד בבלי מסכת נדה דף מו עמוד ב**: וסבר ר' יוסי תרומה בזמן הזה דרבנן? והתניא בסדר עולם: (דברים ל') אשר ירשו אבותיך וירשתה, ירושה ראשונה ושניה - יש להן, שלישית - אין להן. וא"ר יוחנן: מאן תנא סדר עולם - ר' יוסי!

4. רש"י דברי הימים ב פרק כז פסוק ב

(ב) ככל אשר עשה עזיהו אביו - הטובות שעשה אביו וזהו שאמר רבי שמעון בן יוחאי במסכת סוכה אלמלא יהי' אברהם אבינו מקבל עליו כל עונות הדורות עד לו אני הייתי מקבל עלי חטאי הדורות מאברהם עד לי ואם היה יותם בן עזיהו עמי היינו מקבלין עלינו מאברהם ועד סוף הדורות שבכל המלכים שלפניו ולאחריו מצינו בהם חטא חוץ מיותם, דוד רק באוריה החתי שלמה נשיו הטו לבבו ורחבעם עזב את תורת ה', אביה וילך בכל חטאת אביו, אסא הוציא כסף וזהב מאוצרות בית ה' ונתן הנביא בית המהפכת, יהושפט נתחבר לרשע יהורם הרג אחיו אחזיהו אמו יועצתו להרשיע יואש הרג זכריה ונעשה קדש אמציה השתחו' לפסילי שער עזיהו נכנס להיכל להקטיר אחז הלך בדרכי מלך ישראל וגם עשה מצבות לבעלים חזקיה גבה לבו ויהי עליו קצף ועל שלשה לא הודו לו, מנשה עשה הרע בעיני ה' יאשיהו לא שמע דברי נבואה מפי אלהים צדקיה עשה הרע בעיני ה' ולא נכנע מפני ירמיה אבל יותם לא נמצא בו שום דופי (כך אמר לי ר' אלעזר בר משה):

5. **רד"ק ישעיהו פרק ז פסוק ו**: ונבקיענה אלינו - או נבקיענה כלומר נבקיע חומותיה ונכנס בה ותהיה ברשותנו והמליך מלך בתוכה על ידינו וממנו, ומי יהיה זה את בן טבאל והוא היה איש מבני אפרים שהיו חושבים להמליכו בירושלם זאת היתה עצתם ולא תקום ולא תהיה:

6. איכה רבה (וילנא) פתיחתות

לנתחיה לנתחיה הוציאה, מטליות מטליות היו גולים, כיצד גלו ר' אלעזר אומר שבט ראובן ושבט גד גלו תחלה, ר' שמואל בר נחמן אומר שבט זבולן ושבט נפתלי גלו תחלה, הדא הוא דכתיב (ישעיה ח') כעת הראשון הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי, ומה מקיים ר' אלעזר קרייה דר' שמואל בר נחמן, אלא כעת שגלו שבט ראובן וגד, כך גלו שבט זבולון ושבט נפתלי, (שם) והאחרון הכביד, ר' אבא בר כהנא אמר הממם כבמכביד

7. **רש"י יחזקאל פרק יא פסוק טו**: אחיך אחיך - גלות שומרון וגלות יכניה וכל בית ישראל שהלכו בגולה.

מצודת דוד יחזקאל פרק יא פסוק טו: אחיך אחיך אנשי גאולתך - אמר שלש פעמים אחד נגד גלות ארץ זבולון וארץ נפתלי בימי פקח בן רמליהו כמ"ש (במל"ב כים ב') ואחד נגד גלות אנשי עבר הירדן כמ"ש בדה"א ואחד נגד גלות יהודה בימי יהויקים ובימי יהויכין.

רד"ק יחזקאל פרק יא פסוק טו

והי, בן אדם אחיך אחיך אנשי גאולתך - אמר שלשה פעמים לגלות בני גד ובני ראובן ולגלות שמרון ולגלות יהויכין וחרז וכללם וכל בית ישראל כלה.

8. מלכים ב פרק יז

(יח) ויתאנף ה' מאד ב'ישראל ו'יסרם מעל פניו לא נשאר רק שבט יהודה לבדו:

(כ) וימאס ה' בכל זרע 'ישראל ו'יענם ו'יתנם ב'יד ששים עד אשר השליכם מפניו

(כג) עד אשר הסיר ה' את 'ישראל מעל פניו כ'אשר דבר ב'יד כל עבדיו הנביאים ו'יגל 'ישראל מעל אדמתו אשורה עד היום הזה:

לע"פ ולאורו של מורנו הרב אלישע וישליצקי זצ"ל

9. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד עמוד א

ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח? לכך נסתתם... תנא משום רבי פפייס: גנאי הוא לחזקיהו וסייעתו שלא אמרו שירה, עד שפתחה הארץ ואמרה שירה שנאמר מכנף הארץ זמרת שמענו צבי לצדיק וגו',

10. מהרש"א חידושי אגדות מסכת סנהדרין דף צד עמוד א למרבה המשרה לומר לך שנסתם אז קץ הגאולה ואמר שפתחה הארץ כו' ר"ל הארץ הידועה היא ארץ ישראל דכל זמן שישראל בגלות גם הארץ היא תרצה את שבתותיה וכאלו היא באבלות בכמה ענינים ע"כ פתחה לומר שירה תחת הצדיק חזקיהו שלא תחרב ויהיה חזקיהו משיח שיחזרו גם י' השבטים שכבר גלו וישבו בארץ לזכות בה בכמה מצות וז"ש זמירות שמענו ע"ד זמירות היו לי חקיקך וגו'.

11. רד"ק ישעיהו פרק כ פסוק ב: וילך ערום ויחף, ומה שאמר לו ופתחת השק לפי שהיה לובש שק על גלות השבטים ומתאבל עליהם, ואמר לו שיפתח אותו השק שהיה חגור על בשרו ועל מתניו ויחלוץ נעליו וילך ערום ויחף.

12. שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ד וראוי היה חזקיהו לומר שירה על מפלת סנחריב דכתיב (דברי הימים ב' פרק ל"ב) ולא כגמול עליו השיב (לו) יחזקיהו, (למה), כי גבה לבו... א"ר אבא בר כהנא אמר חזקיהו תורה שאני עוסק בה מכפרת על השירה, א"ר לוי אמר חזקיהו מה אנו צריכין לומר נסיו וגבורותיו של הקדוש ברוך הוא כבר מודעת זאת מסוף העולם ועד סופו, לא כבר עמד לגלגל החמה באמצע הרקיע וראו נסיו וגבורותיו של הקדוש ברוך הוא עד סוף העולם

13. ישעיהו פרק ה

עמוס פרק ב

(כו) ונשא נס לגוים מרחוק ושרק לו מקצה הארץ והנה מהרה קל יבוא: (כז) אין עיף ואין כושל בו לא ינום ולא יישן ולא נפתח אזור חלציו ולא נתק שרוך נעליו: (כח) אשר חציו שנונים וכל קשתתיו דרכות פרסות סוסיו כצר נחשבו וגלגליו כסופה: (כט) שאגה לו כלביא ושאג ישאג ככפירים וינהם ויאחז טרף ויפליט ואין מציל: (ל) וינהם עליו ביום ההוא כנהמת ים ויבט לארץ והנה חשך צר ואור חשך בעריפייה

(יג) הנה אנכי מעיק תחתיתכם כאשר תעיק העגלה המלאה לה עמיר: (יד) ואבד מנוס מקל וחק לא יאמץ כחו וגבור לא ימלט נפשו: (טו) ותפש הקשת לא יעמד וקל ברגליו לא ימלט ורכב הסוס לא ימלט נפשו: (טז) ואמיץ לבו בגבורים ערום ינוס ביום ההוא נאם ה': פ

14. תלמוד בבלי מסכת שבת דף סב עמוד ב: השכבים על מטות שן וסרחים על ערשתם - אמר רבי אבהו: אלו בני אדם שהיו אוכלים ושותים זה עם זה, ודובקין מטותיהן זו בזו, ומחליפין נשותיהן זה עם זה, ומסריחין ערסותם בשכבת זרע שאינו שלהן.

רש"י מסכת שבת דף סב עמוד ב

ואי אמרת - זה פליטון, והאי קרא בתענוג משתעי, שלא היו נותנים לב לדברי הנביאים הניבאים על הפורענות, ועסוקים בתענוגים.

15. אברבנאל מלכים א פרק א: ועשה הזבח והמשתה הזה אצל האבן הזוחלת שהיה מקום יפה להתעלס שם ואמרו רבים שהיה מקום ששם היו עושים האנשים גבורותיהם והיו שם שוחקים בכדור ובדבקות הידיים וגם עשאו שם לפי שהאבן ההוא היתה אצל עין רוגל. והוא הנקרא בספר ישעיהו (פרק ו פסוק ג) שדה כובס כי היה אותו מקום על המים שהיו זוחלין אצל האבן ובעין הזה היו הנשים מכבסות את הבגדים ולכן נקרא עין רוגל לפי ששפשוף הבגדים היא ברגל ובעבור שהנערים יחפצו ללכת אל המקום הזה לראות רגלי הנערות הבאות אל העין הלך שם אדוניהו להתעלס שמה באהבים.

16. עמוס פרק ח פסוק ב: ויאמר מה אתה ראה עמוס ואמר כלוב קוץ ויאמר ה' אלי בא הקץ אל עמי ישראל לא אוסיף עוד עבור לו:

מלבי"ם עמוס פרק ח פסוק ב:...שהקיץ מורה כי בא הקץ אל עמי ישראל, שכמו שהקיץ הוא סוף אסיפת הפירות וא"א להעביר את הזמן, כן בא הקץ האחרון אשר לא אוסיף עוד עבור לו ולא ישתנה ולא ידחה לזמן אחר:

17. חזון שלוש החוליות

ויקרא פרק כו

(לג) ואתכם אצרה בגוים והריקתי אחריכם חרב והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו חרבה: (לח) ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם: (מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלהיהם:

עמוס פרק ט

(ח) הנה עיני אדני יקוק בממלכה החטאה והשמדתי אתה מעל פני האדמה אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב נאם ה': (ט) כי הנה אנכי מצוה והנעותי בכך הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכברה ולא יפול צרור ארץ:

יחזקאל פרק כ

(לד) והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצתם בהם ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה: (לה) והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונשפטתי אתכם שם פנים אל פנים: (לו) כאשר נשפטתי את אבותיכם במדבר ארץ מצרים כן אשפט אתכם נאם אדני יקוק: (לז) והעברתי אתכם תחת השבט והבאתי אתכם במסערת הברית: (לח) וברותי מכם המרדמים והפושעים בי מארץ מגוריהם אוציא אותם ואל אדמת ישראל לא יבוא וידעתם כי אני ה':

לענין ולאורו של מורנו הרב אלישע וישליצקי זצ"ל

רש"י יחזקאל פרק כ פסוק לז: במסורת הברית - בברי' שמסרתי לכם

רד"ק יחזקאל פרק כ פסוק לז: ופירושו אאסור אתכם בברית שלא תצאו ממנה לעולם:

לע"נ ולאורו של
מורנו הרב אלישע
ושליצקי זצ"ל

